

זהר הקדוש

עם ביאור
הפטר והפסוק

פרשת צו - שבת הגדול + טעם לקחת השה בעשור לחודש

כיון שהתבאר מה גרמה משיכת וקשירת השה, יבאר עוד מה גרמה צליית הפסח.

אמר קודשא בריך הוא - אמר הקדוש ברוך הוא לישראל, עבידו אתון עובדא לתמא - עשו אתם מעשה למטה המורה על שבירת הסטרא אחרא, והוא על ידי משיכת הצאן

ואנא אתבר תקפיהון לעילא - ואני אשבר את חוזקם של כחות הטומאה למעלה. וכמה דתעבדון בנורא אתון - וכמו שתעשו אתם עם השה באש, כי היו צריכים לצלות את הפסח באש דכתיב (שמות שם פסוק ט) 'פי אם צלי אש', אנא אוף הכי אעביר אותו באש בנהר דינור - אף אני אעשה כן ואעביר את ראש הסטרא אחרא באש של נהר דינור.

לאחר שהתבאר הטעם שהיו צריכים למשוך ולקשור השה קודם השחיטה, יבאר עתה מדוע היו צריכים להמתין ארבעה ימים עד השחיטה.

ושואל עוד, אמאי אתנגיד בעשרה ואתנכים בארבעה עשר - מדוע נמשך כבר בעשרה לחודש ניסן ונשחט רק בארבעה עשר בו. ומתרץ, אמר רבי אבא, גדא אתקשרו ישראל ארבע מאה שנין - הנה בקליפה זו שהיא בחינת 'צאן' התקשרו ישראל ארבע מאות שנה. ואף על גב דארבע מאה שנין לא אשתעבידו בהו - ואף על גב שבאמת לא השתעבדו בהם ארבע מאות שנה, מפל מקום, הואיל והיה זמין לאתקשרא בהו אתחשיב עליה פאילו אשתעבידו בהו כל ת' שנין - מאחר שבתחילה היתה עתידה קליפה זו להתקשר בהם ולשעבדם, ורק משום קושי השעבוד חשב הקב"ה את ארבע מאות השנה מלידת יצחק, על כן נחשב להם כאילו השתעבדו בהם כל ארבע מאות שנה, כי מאחר שהיו עתידים להשתעבד ארבע מאות שנה התפשטו על ישראל והתקשרו עמהם כבר מתחילה ארבע מאות כחות מענפי הסטרא אחרא. גגין כן מעבדין ליה ארבע יומין קטירא ברשותיהו דישראל - משם כך מעכבים את השה ארבעה ימים קשורה ברשותם של ישראל כנגד ארבע מאות כחות של הסטרא להכניעם על ידי קשירת השה. ולבתר - ולאחר ארבעה ימים אז נאמר (שם פסוק ו) 'ושחטו אותו כל קהל עדת ישראל בין הערבים' ובשחיטתו נתבטל כוחו לגמרי.

אחר שנתבאר כי על ידי תפיסת הטלה וקשירתו בארבעת הימים הכניעו את כל כחות הטומאה, ולאחר מכן שחטו אותו, יבאר עתה כי אף זמן שחיטתו בשעת בין הערבים נקבע בזמן זה דוקא כדי להכניע את כוחו, כיון שבזמן זה שולטים הדינים והכוחות הרעים, ובכך הוא נכנע בזמן שליטתו, ויבאר עוד כי זמן זה של בין הערבים הוא הזמן בו נמסרה הרשות לקליפה על ידי אברהם אבינו לשעבד את ישראל במצרים, ועל ידי שישראל מבטלים את כח הקליפה למטה בזה נכנע כוחו למעלה:

ויש לשאול אמאי - מדוע נצטוו לשחטו בשעת בין הערבים דוקא, התשובה היא, כדי להכניע את הקליפה שהיא מידת הדין בשעתא דדינא תליא - בשעה שכל הדין תלוי ושולט בעולם, ועל ידי שחיטת הפסח אנו מכניעים אותו בעת שליטתו, ובשעתא דאתמסר מלה דא ליה על ידו

במאמר זה יבאר רבי אבא הטעם שנצטוו ישראל לקחת את השה כבר מבעשור לחודש, ולקשור אותו ארבעה ימים, ורק אחר כך לשחט אותו. תחילה יבאר הטעם שהיו צריכים למשוך אותו דוקא בעשור לחודש, ואחר כך יבאר מה נגרם למעלה על ידי משיכת וקשירת השה וצלייתו, ואחר כך יבאר הטעם שהיו צריכים להמתין ארבעה ימים עד שחיטתו.

דברו אל כל ישראל לאמר בעשור לחדש הזה ויקחו להם איש שה' וגו' (שמות יב ג).

בעשור לחדש הזה, אמאי בעשור. אמר רבי אבא, בזמנא דאנהיר יובלא לסיהרא. דכתיב ביובלא (ויקרא כג כז) בעשור לחדש השניעי הזה יום הפפורים הוא.

ויקחו להם איש שה לבית אבות. אמאי, גגין דזומנא דא אצטרף למינד ליה. דהא תנינן, במלתא דא אתבר בתרא חדא תתאה דמתאחדין ביה כל שאר פתרין תתאין. ועל דא פריש משה ואמר 'משכו וקחו לכם צאן' (שמות שם פסוק כא), כמה דכתיב (בראשית לב ו) 'צאן ועבד ושפחה'.

אמר קודשא בריך הוא, עבידו אתון עובדא לתמא, ואנא אתבר תקפיהון לעילא. וכמה דתעבדון בנורא אתון, דכתיב (שמות שם פסוק ט) 'פי אם צלי אש', אנא אוף הכי אעביר אותו באש בנהר דינור.

אמאי אתנגיד בעשרה ואתנכים בארבעה עשר. אמר רבי אבא, גדא אתקשרו ישראל ארבע מאה שנין. ואף על גב דארבע מאה שנין לא אשתעבידו בהו, מפל מקום, הואיל ויהו זמין לאתקשרא בהו אתחשיב עליה פאילו אשתעבידו בהו כל ת' שנין. גגין כן מעבדין ליה ארבע יומין קטירא ברשותיהו דישראל. ולבתר (שם פסוק ו) 'ושחטו אותו כל קהל עדת ישראל בין הערבים'. אמאי 'בין הערבים', בשעתא דדינא תליא, ובשעתא דאתמסר מלה דא ליה על ידו

השה, פירש משה ואמר בלשון, 'משכו וקחו לכם צאן' (שמות שם פסוק כא), כי 'צאן' הוא בחינת תפארת דקליפה, והיינו שימשכו ופירשו את התפארת של הקליפה מאחיזתה בקדושה. ומביא ראיה שהצאן הוא תפארת דקליפה שבה נאחזות כל שאר ספירות הקליפה, כמה שנאמר אצל יעקב כאשר שלח את המלאכים לעשו ואמר לו שיש לו (בראשית לב ו) 'צאן ועבד ושפחה', שהוא מרמז על שלשת ראשי הקליפה שהיה יעקב שולט בהם, וממה שנאמר הצאן בראש ועבד ושפחה מחוברים אליו, מוכח שכולם אחוזים בבחינת 'צאן'.

כתוב (שמות יב ג) **'דברו אל כל ישראל לאמר בעשור לחדש הזה ויקחו להם איש שה לבית אבות שה לבית וגו'.** ומתחיל לפרש את הפסוק, הנה כתוב כי בני ישראל נצטוו לקחת את השה **'בעשור לחדש הזה'**, ושואל, **אמאי - מדוע נצטוו לקחת את השה דוקא בעשור לחדש'**. ומשיב, **אמר רבי אבא, כי היו צריכים לקחת את השה דוקא בעשור לחודש ניסן שהוא בזמן שמאיר היובל שהוא בחינת הבינה הלבנה שהיא בחינת המלכות, והוא בחינת 'בעשור לחדש'**, כי הבינה נקראת 'עשור' ומלכות נקראת 'חודש', נמצא כי 'בעשור לחדש' הוא הארת הבינה במלכות. ומביא ראיה כי יום עשור לחודש היא בחינת הבינה, **דכתיב ביובלא - שהרי כתוב אצל הבינה שהיא בחינת יובל (ויקרא כג כז), אף בעשור לחדש השניעי הזה יום הפפורים הוא, ויום הכפורים הוא בחינת בינה, נמצא כי 'בעשור' הוא בחינת הבינה.**

לאחר שהתבאר הטעם שהיו צריכים לקחת את השה דוקא בעשור לחודש, יבאר עוד הטעם שהיו צריכים לקחת ולקשור את השה בטרם ישחטו אותו.

וממשיך לבאר המשך הכתוב, **'ויקחו להם איש שה לבית אבות'**. ושואל, **אמאי - מדוע נצטוו לקחת את השה בעשור לחודש. ומשיב, גגין דזומנא דא אצטרף למינד ליה - כיון שבזמן זה, טרם יציאת ישראל מצרים, היה צריך למשוך את השה ממקומה, ומפרש, דהא תנינן - כי הנה שנינו, כי במלתא דא - כי בדבר זה שמשכו את הצאן בעשור לחודש, על ידי זה אתבר פתרא חדא תתאה - נמשך כתר אחד תחתון של הטומאה שהוא תפארת דקליפה, דמתאחדין ביה כל שאר פתרין תתאין - אשר בו נאחזים כל שאר הכתרים התחתונים שהם הספירות שבטומאה. ועל דא פריש - ועל כן כאשר אמר משה לישראל לקחת את השה, פירש משה בלשון, 'משכו וקחו לכם צאן' (שמות שם פסוק כא), כי 'צאן' הוא בחינת תפארת דקליפה, והיינו שימשכו ופירשו את התפארת של הקליפה מאחיזתה בקדושה. ומביא ראיה שהצאן הוא תפארת דקליפה שבה נאחזות כל שאר ספירות הקליפה, כמה שנאמר אצל יעקב כאשר שלח את המלאכים לעשו ואמר לו שיש לו (בראשית לב ו) 'צאן ועבד ושפחה', שהוא מרמז על שלשת ראשי הקליפה שהיה יעקב שולט בהם, וממה שנאמר הצאן בראש ועבד ושפחה מחוברים אליו, מוכח שכולם אחוזים בבחינת 'צאן'.**

דְּאִבְרָהֶם - וכן שעה זו של בין הערבים היא השעה שבה נמסר ליד הקליפה דבר זה דהיינו הרשות לשעבד את ישראל, על ידי אברהם, כמו **דְּכְתִיב** - שכתוב (בראשית טו יב) **'וַיְהִי הַשֶּׁמֶשׁ לְבוֹא'** שהיא שעת בין הערבים שבה השמש באה ושוקעת **'וַתְרַדְּמָה נִפְלָה עַל אַבְרָם, וַהֲנִי אֵימָה חֲשֵׁכָה גְדוֹלָה נּוֹפֶלֶת עָלָיו'** לרמז על שכתת הגלות והצרות הקשות העתידות לבוא על ישראל, ותיבת **'אֵימָה'** רומז על **כְּתוּבָא חֲדָא** - ספירה אחת של הקליפה היינו בכור בהמה שהוא בחינת צאן והוא 'דעת תפארת יסוד' דקליפה, ותיבת **'חֲשֵׁכָה'** רומז על **כְּתוּבָא אַחְרָא** - ספירה אחרת היינו בכור השפחה ובכור השבי שהוא בחינת שפחה והוא 'בינה גבורה הוד' דקליפה, ותיבת **'גְדוֹלָה'** מרמזת על **הַיֵּי** - ספירה זו היינו בכור פרעה שהוא בחינת עבד והוא 'חכמה חסד נצח' דקליפה **דְּהֵיא בְּרַבְרָא מְכַלָּא** - שהיא הקליפה הגדולה מכולם. **וְאָף עַל גַּב דְּאֻקְיָמָנָא קָרָא דָּא עַל שְׂאָר שְׁעֻבוּדֵיהוּ דְיִשְׂרָאֵל** - ואף על פי שביארנו שפסוק זה מדבר גם על שאר השיעבודים שהיו לישראל בשלוש גלויות אחרות, אכן פירוש זה גם הוא נכון, כיון שכל גלות כלולה מכל ארבעת הגלויות **וְכֻלָּא הוּא** - וכל הגלויות היו בכל אחת מהם, וכעין הנעשה למטה במעשה לקיחת השם - ושחיתותו, אשר על ידו נכנע כח הקליפה למעלה, **כַּךְ בְּגוֹנָא דָּא** - כדוגמת זה נעשה בהכנעת קליפת עמלק כמו שאמר (שמות ז יז) **'כִּי מָחָה אֶמְחָה אֶת זֶכֶר עַמְלֵק מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם'**, כלומר הקדוש ברוך הוא אומר לישראל **אֲתוּן מִתְּמָא** - אתם תמחו את עמלק למטה **וְאֵנָּא מְעִילָא** - ואני אמחה אותו למעלה.

אחר שביאר כי כל הפעולות שנעשו בקרבן הפסח היו כדי לבטל את קליפת מצרים וביציאת ישראל ממצרים נשבר כוח שליטתו, יבוא לבאר כי אף השבתת החמץ בפסח פועלת ענין זה, ויפרט את שלושת הקליפות ששלטו במצרים שהם כנגד חמץ שאור ומחמצת, ועתה נכנעו תחת הקדושה:

וַהֲיִינוּ דְאָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן - וזהו מה שאמר רבי שמעון לבאר **מַאי דְּכְתִיב** - מהי הסיבה שבמקום אחד כתוב (שמות יב טו) **'אֶף בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן תִּשְׁפִּיתוּ שְׂאוֹר מִבֵּיתְכֶם**, וכאן החמץ נקרא שאור, ואילו במקום אחר כתוב (שם פסוק יט) **'כִּי כָל אֶכֶל מִחֻמְצָת וְנִבְרָתָהּ הִנֵּפֶשׁ הַהוּא מֵעֵדֵת יִשְׂרָאֵל'**, וכאן החמץ נקרא מחמצת, ומהו הטעם שתורה מכנה את החמץ בשמות שונים, **אֵנָּא הֵכִי אֻקְיָמָנָא** - אלא כך ביארנו, כי **הַיֵּי שְׂאוֹר וְהַיֵּי מִחֻמְצָת, דְּרַגְא חֲדָא אֵינּוּן** - השאור והמחמצת הם מדרגה אחת **וְכֻלְהוּ חֲדָא** - וכולם הם ענין אחד, דהיינו **רִשׁוֹ אַחְרֵי** - רשות אחרת שאינה מצד הקדושה, אשר הם **אֵינּוּן שְׁלֹטְנִין דְּמִמְנָן עַל שְׂאָר עַמִּין** - אותם השלטונות הממונים על שאר העמים, **וְקָרִינָן לְהוּ** - וקוראים להם בכמה כינויים שהם **יֵצֵר הָרַע, רִשׁוּתָא אַחְרָא** - רשות אחרת, **אֵל נִכְר, אֱלֹהִים אַחְרִים, אוֹף הֵכִי** - אף כאן התורה מכנה את הקליפות ששלטו במצרים בכינויים שונים, והם **שְׂאוֹר** כנגד הקליפה הנקראת בכור פרעה, **וּמִחֻמְצָת** כנגד הקליפה הנקראת בכור בהמה, **וְחֻמְצָא** כנגד הקליפה הנקראת בכור השפחה, **וְכֻלָּא חֲדָא** - וכולם מורים על ענין אחד היינו על כוחות הטומאה שמצד הקליפה, ועל כן **אָמַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא** - הקדוש ברוך הוא לישראל **כָּל הַיֵּי שְׁנֵי קִיּוּמָתוֹ בְּרִשׁוּתָא אַחְרָא** - כל אלו השנים שהייתם בגלות מצרים הייתם קיימים ברשות הסטרא אחרא והייתם **עֹבְדִין לְעַם אַחְרָא** - עבדים לעם אחר, אך **מִפְּאֵן וּלְהִלָּאָה דְאֲתוּן בְּנֵי חוּרִין** - מעתה והלאה שאתם כבר בני חורין, אני מצוה אליכם שלא לאכול חמץ כמו שכתוב **'אֶף בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן תִּשְׁפִּיתוּ שְׂאוֹר מִבֵּיתְכֶם'**, וכן כתוב **'כָּל מִחֻמְצָת לֹא תֹאכְלוּ'**, וכן כתוב (שם יג ז) **'לֹא יֵרָאֶה לָּךְ חֻמְצָא'** כדי

שבביטול החמץ המכונה שאור מחמצת וחמץ, יתבטלו שלושת קליפות מצרים שהם בכור פרעה בכור בהמה ובכור השפחה.

דְּאִבְרָהֶם, דְּכְתִיב (בראשית טו יב) **'וַיְהִי הַשֶּׁמֶשׁ לְבוֹא וַתְרַדְּמָה נִפְלָה עַל אַבְרָם, וַהֲנִי אֵימָה חֲשֵׁכָה גְדוֹלָה נּוֹפֶלֶת עָלָיו, 'אֵימָה' כְּתוּבָא חֲדָא, 'חֲשֵׁכָה' כְּתוּבָא אַחְרָא, 'גְדוֹלָה' הַיֵּי דְהֵיא בְּרַבְרָא מְכַלָּא. וְאָף עַל גַּב דְּאֻקְיָמָנָא קָרָא דָּא עַל שְׂאָר שְׁעֻבוּדֵיהוּ דְיִשְׂרָאֵל, וְכֻלָּא חֲדָא, בְּגוֹנָא דָּא, (שמות יז יד) 'כִּי מָחָה אֶמְחָה, אֲתוּן מִתְּמָא, וְאֵנָּא מְעִילָא.**

תִּנָּא, לֹא נִפְקוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, עַד דְּאֲתִבְרוּ בְּלַחוּ שְׁלֹטְנִין דְּלַעִילָא (משלשוליהו) מְשׁוּלְטַנְיָהוּ, וְנִפְקוּ יִשְׂרָאֵל מִרִשׁוּתָהוֹן, וְאֲעַלּוּ לְרִשׁוּתָא קְדִישָׁא עֲלֵאָה בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאֲתִקְטִירוּ בֵּיהּ, הָדָא הוּא דְכְתִיב, (ויקרא כה נה) 'כִּי לִי בְנֵי יִשְׂרָאֵל עֹבְדִים, עֹבְדֵי הֵם'. מַאי טַעְמָא 'עֹבְדֵי הֵם', 'אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם', דְּאִפְקִית לְהוּ מִרִשׁוּתָא אַחְרָא, וְעֵאלִית לּוֹן בְּרִשׁוּתֵי.

וַתִּיַּיְנוּ דְאָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, מַאי דְכְתִיב (שמות יב טו) **'אֶף בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן תִּשְׁפִּיתוּ שְׂאוֹר מִבֵּיתְכֶם'**, **'כִּי כָל אוֹכֵל מִחֻמְצָת'** (שם פסוק יט), **אֵנָּא הֵכִי אֻקְיָמָנָא, הַיֵּי שְׂאוֹר וְהַיֵּי מִחֻמְצָת, דְּרַגְא חֲדָא אֵינּוּן, וְכֻלְהוּ חֲדָא, רִשׁוֹ אַחְרֵי, אֵינּוּן שְׁלֹטְנִין דְּמִמְנָן עַל שְׂאָר עַמִּין, וְקָרִינָן לְהוּ יֵצֵר הָרַע, רִשׁוּתָא אַחְרָא, אֵל נִכְר, אֱלֹהִים אַחְרִים, אוֹף הֵכִי, שְׂאוֹר וּמִחֻמְצָת וְחֻמְצָא, וְכֻלָּא חֲדָא, אָמַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כָּל הַיֵּי שְׁנֵי, קִיּוּמָתוֹ בְּרִשׁוּתָא אַחְרָא, עֹבְדִין לְעַם אַחְרָא, מִפְּאֵן וּלְהִלָּאָה דְאֲתוּן בְּנֵי חוּרִין, 'אֶף בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן תִּשְׁפִּיתוּ שְׂאוֹר מִבֵּיתְכֶם', 'כָּל מִחֻמְצָת לֹא תֹאכְלוּ', וְלֹא יֵרָאֶה לָּךְ חֻמְצָא' (שם יג ז).**

זה הוא שכתוב (ויקרא כה נה) **'כִּי לִי בְנֵי יִשְׂרָאֵל עֹבְדִים עֹבְדֵי הֵם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם'**. והפסוק

נפשי צמאה לדעת כל רז סודך

זוהר הקדוש המבואר < עם פירוש "הכתר והכבוד" ביאור בשפה ברורה הפותח את לב הלומד, עם מקורות וביאורים על פי גדולי המפרשים

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66 ארה"ב: 437-0054 (718) | אירופה: 0176-8806-44-20 להשיג בחנויות הספרים המובחרות